

**Uchwała nr LI/293/2010
Rady Miejskiej w Wąchocku
z dnia 31 sierpnia 2010 r.**

**w sprawie: przyjęcia „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu
Miasta i Gminy Wąchock na lata 2010 - 2032”**

Na podstawie art. 18 ust. 1 w związku z art. 7 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r o samorządzie gminnym (t. j. - Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.), art. 18 ust. 1 w związku z art. 14 i 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t. j. - Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.)

Rada Miejska w Wąchocku uchwała, co następuje:

§ 1

Przyjmuje „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta i Gminy Wąchock na lata 2010 – 2032” w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie Uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Wąchock.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Miejskiej w Wąchocku

mgr Sebastian Staniszewski

Uzasadnienie

„Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta i Gminy Wąchock na lata 2010 – 2032” powstał jako realizacja „Programu Oczyszczania Kraju z azbestu (POKzA) w latach 2009 – 2032” przyjętego przez Radę Ministrów RP w dniu 14 lipca 2009 r. (Komunikat Ministra Gospodarki z dnia 29 lipca 2009 r. ogłoszony w MP z 2009 r. Nr 50, poz. 735).

Podstawowym celem sporządzenia „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest...” jest wskazanie działań i sposobów postępowania, które spowodują w konkretnej perspektywie czasowej (2010 – 2032) bezpieczne usunięcie wyrobów zawierających azbest z obszaru gminy. Przyjęcie Programu pozwoli również na podjęcie starań w zakresie pozyskania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych na jego realizację.

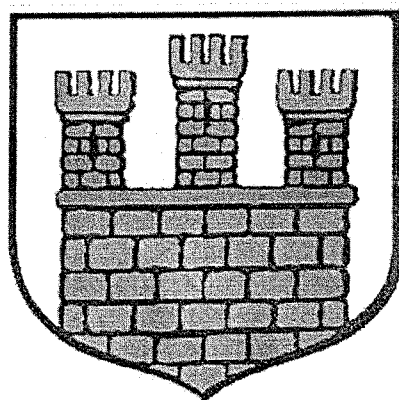
Biorąc powyższe pod uwagę zasadne jest podjęcie niniejszej Uchwały i wdrożenie jej do realizacji.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Miejskiej w Wąchocku

mgr Sebastian Staniszewski

*Załącznik do Uchwały Nr LI/293/2010
Rady Miejskiej w Wąchocku
z dnia 31 sierpnia 2010 r.*

Program
usuwania wyrobów zawierających azbest
z terenu Miasta i Gminy Wąchock
na lata 2010-2032

Wąchock 2010

Spis treści:

1. Wstęp
2. Szkodliwość azbestu dla zdrowia ludzkiego
3. Przepisy prawne dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest
4. Charakterystyka Gminy Wąchock
5. Ilość i stan wyrobów zawierający azbest na terenie Gminy Wąchock
6. Realizacja programu
7. Finansowe aspekty realizacji programu
8. Wytyczne dotyczące przepisów bhp w zakresie bezpiecznego usuwania wyrobów azbestowych
9. Podsumowanie

Załączniki:

- Nr 1 – Wykaz aktów prawnych
- Nr 2 – Wykaz firm posiadających zezwolenie na usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Powiatu Starachowickiego
- Nr 3 – Wykaz składowisk przyjmujących odpady zawierające azbest

1. WSTĘP

Azbest to grupa wielu minerałów, występujących w formie włóknistej. Nazwa ta dotyczy ogółu minerałów krzemionkowych tworzących włókna. Włókna azbestu cechują się nadzwyczajną wytrzymałością na rozciąganie, elastycznością i odpornością na działania czynników fizycznych i chemicznych. Produkty wykonane z azbestu są ognioodporne, kwasoodporne, odporne na korozję i mają właściwości dźwiękochłonne.

Na podstawie wykopalisk dokonanych w Finlandii stwierdzono, że azbest był stosowany już ok. 4500 lat temu. W Europie Południowej jest znany już od ponad 2500 lat. W XV-XIX wieku azbest dodawany był do różnych surowców w celu uzyskania knotów do świec, niepalnego papieru, skóry, wyrobów tekstylnych, płaszczy żołnierskich.

Dzięki unikalnym właściwościom, w kolejnych latach azbest był wykorzystywany jako surowiec do produkcji ponad 3000 wyrobów. Wykorzystywano go szczególnie w budownictwie jako: pokrycia dachowe, osłony elewacyjne ścian, przewody kominowe, rury wodociągowe i kanalizacyjne. Ze względu na złe przewodnictwo ciepła i prądu był wykorzystywany jako materiał izolacyjny. Poza tym był stosowany do produkcji sprzętu gospodarstwa domowego, a także produkcji farb, klejów, płytek podłogowych, smarów, pokostów, lepików, do filtrów w przemyśle piwowarskim i farmaceutycznym oraz wojskowych masek p/gazowych. Dzięki ogniotrwałości i izolacyjności termicznej stosowano go do wyrobu tkanin i farb ogniotrwałych. Chryzolit, który jest uznawany za mniej szkodliwy jest nadal stosowany w USA. Aktualnie azbest wykorzystuje się do produkcji silników rakietowych w amerykańskim programie wahadłowców kosmicznych oraz w przemyśle okrętowym.

W Polsce brak jest złóż azbestu. Azbest wykorzystywany do produkcji był w przeszłości importowany z byłego ZSRR i Kanady. W latach siedemdziesiątych XX wieku sprowadzano rocznie nawet ok. 100 tys. ton azbestu, z czego ok. 85 % wykorzystywano do produkcji pokryć dachowych i elewacji budynków. Pozostały azbest był stosowany do: produkcji rur azbestowo-cementowych (ilość szacuje się na około 600 tys. ton), w hutnictwie i przemyśle ceramicznym (ok. 60 tys. ton). Masę wyrobów małowabarytowych, będących w użyciu ocenia się na 100 tys. ton.

Azbest stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi. Pył jaki powstaje podczas wydobywania i przerobu azbestu, a także podczas użytkowania wyrobów zawierających ten materiał, należy do bardzo niebezpiecznych trucizn. W „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”, który został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 14 maja 2002 r. został umieszczony zapis nakazujący usunięcie azbestu ze wszystkich obiektów w kraju do końca 2032 roku. Program ten został zmodyfikowany przyjętym przez Radę Ministrów RP w dniu 14 lipca 2009 r. „Programem Oczyszczania Kraju z azbestu w latach 2009 – 2032”. (Komunikat Ministra Gospodarki z dnia 29 lipca 2009 r. ogłoszony w MP z 2009 r. Nr 50, poz. 735).

Podstawowym celem programu jest oczyszczenie terytorium Polski z azbestu oraz usunięcie stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest, wyeliminowanie spowodowanych azbestem negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców Polski, a także sukcesywna likwidacja oddziaływania azbestu na środowisko w terminie do 2032 r.

Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta i Gminy Wąchock określa zasady wspierania przedsięwzięć związanych z realizacją ogólnopolskiego programu

na terenie gminy i stanowi realizację zadania zapisanego w Planie Gospodarki Odpadami dla Miasta i Gminy Wąchock.

Celem programu jest:

- spowodowanie oczyszczenia obszaru gminy z azbestu oraz usunięcie stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest,
- wyeliminowanie negatywnych skutków zdrowotnych dla mieszkańców gminy spowodowanych azbestem,
- spowodowanie sukcesywnej likwidacji oddziaływania azbestu na środowisko i doprowadzenie, w określonym horyzoncie czasowym, do spełnienia wymogów ochrony środowiska,
- stworzenie odpowiednich warunków do wdrożenia przepisów prawnych oraz norm postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
- pomoc mieszkańcom gminy w realizacji obowiązku dotyczącego usuwania z terenu nieruchomości wyrobów zawierających azbest (m.in. wymiany pokryć dachowych z płyt cementowo – azbestowych), zgodnie z przepisami prawa.

Na podstawie art. 48 ust. 4 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.), po uzyskaniu wymaganych opinii tj. pismo z dnia 04 grudnia 2009 r. Nr SE.V-4410/89/AS/09 Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Kielcach wyrażające stanowisko, że w rozpatrywanym przypadku można odstąpić od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu ww. Programu oraz pismo z dnia 21 października 2009 r. Nr RDOŚ-26-WPN.II-0713-66/09/el Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach wyrażające stanowisko, że projekt ww. dokumentu nie wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz po dokonaniu analizy uwarunkowań środowiskowych dot. realizacji niniejszego Programu, odstąpiono od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta i Gminy Wąchock.

2. SZKODLIWOŚĆ AZBESTU DLA ZDROWIA LUDZKIEGO

Wyroby zawierające azbest klasyfikowane są w dwóch klasach, przyjmując jako kryterium zawartość azbestu, stosowane spoivo oraz gęstość objętościową wyrobu.

•**Klasa I** obejmuje wyroby o gęstości objętościowej mniejszej od 1000 kg/m³ definiowane jako „miękkie”, zawierające powyżej 20% (do 100%) azbestu. Wyroby te łatwo ulegają uszkodzeniom mechanicznym, czemu towarzyszy znaczna emisja włókien azbestu do otoczenia. Najczęściej stosowanymi w tej klasie były wyroby tekstylne z azbestu używane przez pracowników w celach ochronnych, koce gaśnicze, szczeliwa plecione, tektury uszczelkowe.

•**Klasa II** obejmuje wyroby o gęstości objętościowej powyżej 1000 kg/m³ definiowane jako „twarde”, zawierające poniżej 20% azbestu. W wyrobach tych włókna azbestowe są mocno związane, a w przypadku mechanicznego uszkodzenia (np. pęknięcia) ma miejsce stosunkowo niewielka emisja azbestu do otoczenia w porównaniu z wyrobami klasy I.

Natomiast niebezpieczeństwo dla zdrowia ludzi i środowiska stwarza mechaniczna obróbka tych wyrobów (cięcie, wiercenie otworów) oraz rozbijanie w wyniku zrzucania z wysokości w trakcie prac remontowych. Z zaliczanych do tej klasy wyrobów najbardziej w Polsce rozpowszechnione są płyty azbestowo-cementowe faliste oraz płyty azbestowo-cementowe „karo” stosowane jako pokrycia dachowe, szczególnie na terenach wiejskich oraz płyty płaskie wykorzystywane jako elewacje w budownictwie wielokondygnacyjnym na osiedlach miejskich.

Chorobotwórcze działanie azbestu jest wynikiem wdychania włókien zawieszonych w powietrzu. Biologiczna agresywność pyłu azbestu zależy od stopnia penetracji i ilości włókien w dolnej części układu oddechowego. Wyroby azbestowe stwarzają zagrożenie dopiero wówczas, gdy zaistnieją warunki stwarzające możliwości uwalniania się włókien azbestowych do otoczenia. Dochodzi do tego najczęściej w wyniku poddawania elementów azbestowych obróbce mechanicznej, a także wskutek naruszania struktury wyrobu.

Szkodliwość włókien azbestowych zależy od długości i średnicy włókien. Większe włókna są mniej szkodliwe, gdyż w większości zatrzymują się w górnych drogach oddechowych, skąd są usuwane przez rzęski. Włókna bardzo drobne są usuwane przez system odpornościowy. Najbardziej niebezpieczne dla organizmu ludzkiego są włókna o długości $>5\mu\text{m}$ i średnicy $<3\mu\text{m}$, przenikają one do dolnych dróg oddechowych, wbijają się w do płuca i w wyniku wieloletniego podrażnienia komórek wywołują nowotwory. Włókna takie powstają najczęściej podczas ścierania wykładzin hamulcowych i sprzęgłowych samochodów starszego typu.

Pojawienie się patologii będących następstwem ekspozycji na pył azbestu jest uzależnione od rodzaju ekspozycji. Ekspozycja może być: zawodowa, parazawodowa i środowiskowa. Różnią się one wielkością stężeń włókien, rozmiarami włókien, długością trwania narażenia, skutkami dla zdrowia i wielkością ryzyka wystąpienia nowotworów złośliwych. Narażenie zawodowe na pył może być przyczyną chorób takich jak:

- **pylica azbestowa (azbestoza)** – jest to śródmiąższowe zwłóknienie tkanki płucnej z obecnością ciałek lub włókien azbestowych. Ciężkość azbestozy zależy od kumulowanej dawki włókien azbestu i okresu jaki upłynął od pierwszego narażenia. Procesy zwłóknieniowe przebiegają bardzo wolno – objawy kliniczne pojawiają się najczęściej dopiero po 10 latach. Choroba ta przejawia się suchym, męczącym kaszlem, dusznością wysiłkową, bólami w klatce piersiowej oraz objawami nieżyty oskrzeli i rozedmy płuc.
- **zmiany opłucnowe** – występują już przy niewielkim narażeniu na włókna azbestowe. Mogą występować pod postacią blaszek, zgrubień i odczynów wysiękowych. Zgrubienia opłucnej towarzyszą zwykle procesom zwłóknienia sąsiadującej tkanki. Zmiany opłucnowe powodują ograniczenie funkcjonowania płuc, a także zwiększają ryzyko zachorowania na raka oskrzeli i międzybłoniaka opłucnej.
- **rak płuc** – to najpowszechniejszy nowotwór wywołany przez azbest. Azbestowe zmiany nowotworowe mają tendencję do umiejscowienia się w dolnej części płuca, w przeciwieństwie do innych nowotworów, które w większości umiejscawiają się w górnej części płuca. Ekspozycja na azbest powoduje powstawanie międzybłoniaków opłucnej i otrzewnej. Choroba ta jest postępująca i prowadzi do śmierci. Okres rozwoju może wynosić nawet 25 – 40 lat, a śmierć następuje po dwóch latach od wystąpienia objawów. Nowotwór rozwija się najczęściej u osób

zawodowo narażonych na kontakt z azbestem, a także u osób mieszkających w okolicach kopalni i zakładów przetwórstwa azbestu. Najczęściej raka płuc wywołuje azbest amfibolowy. Ilość wykrywanych tego typu nowotworów zwiększa się o około 10% rocznie.

- **międzybłoniak opłucnej** – jest to rzadko występujący nowotwór złośliwy. Jest to choroba trudna do zdiagnozowania, charakteryzująca się wysoką śmiertelnością oraz krótką przeżywalnością wynoszącą około jednego roku od momentu wystąpienia najczęstszych objawów klinicznych w postaci trudności oddechowych, bólów w klatce piersiowej, kaszlu, wysięku w jamie opłucnej. Nowotwór ten występuje najczęściej u osób powyżej 65 roku życia. W Polsce z powodu międzybłoniaka opłucnej umiera rocznie około 120 osób.

W ekspozycji parawodowej i środowiskowej na pył azbestu głównym skutkiem jest międzybłoniak opłucnej i wzrost ryzyka raka płuca.

3. PRZEPISY PRAWNE DOTYCZĄCE POSTĘPOWANIA Z WYROBAMI I ODPADAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST

Regulacje prawne dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest, począwszy od realizacji obowiązku dokonania przeglądu technicznego tych wyrobów do zdeponowania wytworzonych odpadów na składowisku, są zamieszczone w aktach prawnych które przedstawiono w **Załączniku nr 1**.

Realizacja Programu jest powiązana z realizacją celów następujących dokumentów:

- Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015,
- Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007-2013 wspierających wzrost gospodarczy i zatrudnienie – Narodowa Strategia Spójności,
- Polityki Ekologicznej Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016,
- Krajowego Planu Gospodarki Odpadami 2010,
- Krajowego Programu Reform na lata 2008-2011 na rzecz realizacji Strategii Lizbońskiej,
- Odnowionej Strategii Zrównoważonego Rozwoju UE.

Polskie prawodawstwo dopuszcza wykorzystywanie azbestu lub wyrobów zawierających azbest w użytkowanych budynkach, instalacjach lub urządzeniach do końca grudnia 2032 roku. W sposób szczegółowy określa również wymagania dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami azbestowymi, obowiązki organów administracji, a także właścicieli i zarządców nieruchomości w tym zakresie oraz obowiązki wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest. Podstawowe obowiązki organów samorządowych, właścicieli i zarządców nieruchomości oraz przedsiębiorców prowadzących działalność, w wyniku której powstają odpady zawierające azbest, przedstawiono poniżej.

Obowiązki gminy:

- opracowanie, przyjęcie i aktualizacja planu gospodarki odpadami (z uwzględnieniem problematyki usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest),
- gromadzenie informacji przekazywanych przez osoby fizyczne (właściciele i zarządców nieruchomości) o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania,
- przedkładanie marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska, w tym azbestu,
- opiniowanie programów gospodarki odpadami niebezpiecznymi (w tym odpadami zawierającymi azbest),
- prowadzenie lokalnej polityki społecznej w zakresie opłat za składowanie odpadów zawierających azbest, w stosunku do uboższych właścicieli obiektów. Częściowe lub całkowite zwalnianie z opłat – inicjowanie i organizowanie innych form pomocy dla mieszkańców, przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Obowiązki właścicieli, zarządców lub użytkowników nieruchomości:

- kontrola wyrobów zawierających azbest znajdujących się w obiektach, urządzeniach budowlanych, urządzeniach przemysłowych lub innych miejscach zawierających azbest,
- przegląd i oznakowanie, w sposób przewidziany przez prawo, miejsc, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest,
- sporządzenie inwentaryzacji zastosowanych wyrobów zawierających azbest poprzez sporządzenie spisu z natury,
- usuwanie wyrobów zawierających azbest zakwalifikowanych zgodnie z oceną do wymiany na skutek nadmiernego zużycia wyrobu lub jego uszkodzenia oraz zgłoszenie właściwemu organowi architektoniczno-budowlanemu prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest zgodnie z przepisami Prawa budowlanego,
- sporządzenie i przedłożenie marszałkowi województwa (dot. przedsiębiorców) lub wójtowi gminy (dot. osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami) oraz aktualizacja informacji o:
 - wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania,
 - wyrobach zawierających azbest, których wykorzystanie zastało zakończone,

Obowiązki wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest:

- uzyskanie pozwolenia, decyzji zatwierdzającej program gospodarowania odpadami niebezpiecznymi albo złożenie organowi informacji o wytwarzanych odpadach oraz o sposobie gospodarowania odpadami niebezpiecznymi (zależnie od ilości wytwarzanych odpadów),
- przeszkolenie przez uprawnioną instytucję zatrudnianych pracowników i osób kierujących lub nadzorujących, w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczeniu

i usuwaniu tych wyrobów oraz w zakresie przestrzegania procedur dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,

- opracowanie przed rozpoczęciem prac szczegółowego planu prac usuwania wyrobów zawierających azbest, obejmującego w szczególności:
 - identyfikację azbestu w przewidzianych do usunięcia materiałach, na podstawie udokumentowanej informacji od właściciela lub zarządcy obiektu albo też na podstawie badań przeprowadzonych przez akredytowane laboratorium,
 - informacje o metodach wykonywania planowanych prac,
 - zakres niezbędnych zabezpieczeń pracowników oraz środowiska przed narażeniem na szkodliwość emisji azbestu, w tym problematykę określoną przepisami dotyczącymi planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia,
 - ustalenie niezbędnego dla rodzaju wykonywanych prac monitoringu powietrza,
 - posiadanie niezbędnego wyposażenia technicznego i socjalnego zapewniającego prowadzenie określonych planem prac oraz zabezpieczeń pracowników i środowiska przed narażeniem na działanie azbestu,
 - zgłoszenie prac polegających na zabezpieczeniu lub usunięciu wyrobów zawierających azbest z obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej, właściwemu organowi nadzoru budowlanego oraz właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy.
- zapewnienie warunków bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest z miejsca ich występowania w sposób określony w § 8 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 kwietnia 2004r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest,
- złożenie właścicielowi, użytkownikowi wieczystemu lub zarządcy nieruchomości, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest, pisemnego oświadczenia o prawidłowości wykonania prac oraz o oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego, z zachowaniem właściwych przepisów technicznych i sanitarnych.

Warunkiem koniecznym bezpiecznego dla ludzi i środowiska użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest jest rzetelnie sporządzona inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest i ocena ich stanu, określająca, w zależności od rodzaju, stanu i sposobu zastosowania azbestu, stopień pilności wymiany wyrobów zawierających azbest.

W rozporządzeniach Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest oraz z dnia 2 kwietnia 2004 w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest, założono wykonanie inwentaryzacji oraz dokonanie oceny stanu wyrobów zawierających azbest na 2004 r. Od tego też roku właściciele i zarządcy obiektów zobligowani są do przekazywania marszałkowi województwa i wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania oraz informacji o wyrobach, których wykorzystanie zakończono.

Przepisy w sposób bezpośredni nie precyzują, kto może być wykonawcą prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest, biorąc jednak pod uwagę obowiązki jakie postawiono przed wykonawcą, wnioskować należy, że tego typu prace powinna wykonywać wyspecjalizowana jednostka posiadająca stosowne zezwolenia oraz wyposażenie techniczne i socjalne zapewniające prowadzenie prac oraz odpowiednie zabezpieczenie pracowników i środowiska przed narażeniem na działanie azbestu.

W przypadkach nieprzestrzegania nałożonych na jednostki organizacyjne i osoby fizyczne obowiązków w zakresie bezpiecznego wykorzystania i usuwania wyrobów zawierających azbest oraz obowiązków sprawozdawczości w tym zakresie mają zastosowanie zapisy tytułu VI ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. Przewidują one w takich przypadkach odpowiedzialność karną tj. kary aresztu, ograniczenia wolności lub grzywny orzekane na podstawie przepisów kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia oraz odpowiedzialność administracyjną poprzez wstrzymanie prowadzonej przez podmiot korzystający ze środowiska lub osobę fizyczną działalności powodującej pogorszenie stanu środowiska w znacznych rozmiarach lub zagrażającej życiu lub zdrowiu ludzi.

Ponadto do odpowiedzialności za szkody spowodowane oddziaływaniem na środowisko, w tym również powstałe w wyniku postępowania z wyrobami zawierającymi azbest, mają zastosowanie przepisy kodeksu cywilnego.

4. CHARAKTERYSTYKA GMINY WĄCHOCK

Gmina Wąchock położona jest w zachodniej części powiatu starachowickiego i w północnej części województwa świętokrzyskiego. Gmina graniczy z miastem Starachowice oraz z innymi gminami województwa świętokrzyskiego: Mirzec i Pawłów (w powiecie starachowickim), Bodzentyn (w powiecie kieleckim) oraz z miastem Skarżysko Kamienne, Suchedniów i Skarżysko Kościelne (w powiecie skarżyskim). Wąchock oddalony jest o 6 km od Starachowic i 12 km od Skarżyska Kamiennej.

Teren gminy obejmuje miasto Wąchock będące siedzibą władz samorządowych i pięć sołectw: Marcinków, Parszów, Rataje, Węglów i Wielką Wieś. Miasto i gmina zajmuje 82 km² (z tego miasto 16 km²), co stanowi 15,5 % powierzchni Powiatu Starachowickiego. Liczba mieszkańców gminy wynosi 7130 osób, w tym w mieście 2841 (wg stanu na 31.12.2009 r.).

Przez miasto przebiega elektryczna linia kolejowa: Skarżysko Kamienna - Ostrowiec Świętokrzyski oraz droga krajowa nr 42.

Użytki rolne zajmują około 30 % powierzchni gminy, lasy i grunty leśne – ponad 63 % powierzchni gminy, a pozostałe grunty – 7 % powierzchni gminy.

Położenie miasta i gminy Wąchock w strefie atrakcyjnych krajobrazów stwarza doskonałe warunki do rozwoju turystyki. Prawdziwym bogactwem gminy są lasy i grunty leśne, które obejmują najbardziej urokliwe tereny Puszczy Świętokrzyskiej, Sieradowickiego Parku Krajobrazowego oraz zabytki architektury.

Zgodnie z podziałem fizyczno - geograficznym Polski J. Kondrackiego rejon gminy Wąchock znajduje się w podprovincji Wyżyna Małopolska, makroregion Wyżyna Kielecka (342.3) i obejmuje mezoregiony Płaskowyż Suchedniowski (342.31) i Przedgórze Iłżeckie (342.33). Granica dwóch mezoregionów przebiega wzdłuż rzeki Kamiennej – na północ znajduje się Przedgórze Iłżeckie, zaś na południe Płaskowyż Suchedniowski (na południu graniczący z paleozoicznym masywem Gór Świętokrzyskich).

Demografia

Gmina Wąchock liczy 7130 mieszkańców, w tym 2841 osób zamieszkujących miasto (wg stanu na 31.12.2009 r.). Średnia gęstość zaludnienia w gminie wynosi 87 osób/km².

Liczba ludności w mieście i gminie Wąchock w latach 2004-2009:

<i>Rok</i>	<i>2004</i>	<i>2005</i>	<i>2006</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>
Liczba mieszkańców ogółem	7311	7255	7156	7150	7149	7130
Miasto	2907	2875	2834	2840	2847	2841
Wieś	4404	4380	4322	4310	4302	4289

*wg danych Urzędu Miasta i Gminy Wąchock

Z analizy danych statystycznych dotyczących liczby mieszkańców w latach 2004 – 2009 wynika, że w mieście i gminie Wąchock następuje spadek liczby ludności.

Liczba ludności w poszczególnych miejscowościach (stan na 31.12.2009 r.)

<i>Lp.</i>	<i>Sołectwo</i>	<i>Liczba mieszkańców</i>
1	miasto Wąchock	2841
2	Rataje	444
3	Wielka Wieś	1367
4	Węglów	238
5	Parszów	1605
6	Marcinków	635
RAZEM		7130

*wg danych Urzędu Miasta i Gminy Wąchock

Korzystnymi cechami demograficznymi są:

- korzystna struktura wiekowa ludności: wysoki udział ludności w wieku produkcyjnym (61,6% ogółu), 17,6% osób w wieku przedprodukcyjnym i 20,5% w wieku poprodukcyjnym (wg GUS).
- wyrównany współczynnik feminizacji (kobiety stanowią 51,3% całej populacji).

Niekorzystne trendy w procesach demograficznych to:

- ujemne saldo migracji,
- ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego,
- spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, co świadczy o starzeniu się społeczeństwa,
- prognozowany spadek liczby mieszkańców gminy do ok. 7102 osób w roku 2030.

Sfera społeczna

Na terenie gminy opiekę zdrowotną nad mieszkańcami sprawuje Samorządowy Zakład Opieki Zdrowotnej w Wąchocku działający poprzez dwa Ośrodki Zdrowia: w Wąchocku i w Parszowie. Ośrodki Zdrowia oferują pacjentom podstawową opiekę medyczną i podstawowe badania diagnostyczne. Z badań i usług specjalistycznych pacjenci korzystają w ośrodkach w Skarżysku Kamiennej, Starachowicach i Suchedniowie.

Mieszkalnictwo

Jakość i komfort mieszkań na terenie gminy systematycznie się poprawia, wzrasta liczba mieszkań i ich standard. Liczba mieszkań i powierzchnia użytkowa mieszkań w gminie Wąchock przedstawia się następująco:

2005		2006		2007		2008	
Liczba mieszkań	Powierzchnia (m ²)	Liczba mieszkań	Powierzchnia (m ²)	Liczba mieszkań	Powierzchnia (m ²)	Liczba mieszkań	Powierzchnia (m ²)
2 530	163 187	2 535	163 829	2 547	165 365	2 557	167 000

*wg GUS

Wg danych Rocznika Statystycznego Województwa Świętokrzyskiego wskaźniki dotyczące zasobów mieszkaniowych w 2008 r. kształtują się następująco:

Przeciętna	Gmina Wąchock	Powiat Starachowicki	Województwo Świętokrzyskie
Liczba izb w 1 mieszkaniu	3,52	3,52	3,65
Osób w 1 mieszkaniu	2,72	2,98	3,03
Osób na 1 izbę	0,77	0,85	0,83
Powierzchnia użytkowa mieszkania (m ²)	65,2	65,3	71,3
Powierzchnia użytkowa na 1 osobę (m ²)	24,0	21,9	23,5

*wg Rocznika Statystycznego Województwa Świętokrzyskiego z 2009 roku

Rolnictwo

Rolnictwo jest gałęzią szczątkową i niezyskową ze względu na znaczne rozdrobnienie gospodarstw (średnia powierzchnia około 2 ha) i słabej jakości gleby, głównie od IV do VI klasy, kwalifikujące się do upraw zbóż i ziemniaków. Pod względem typologii na terenie gminy występują gleby bielcowe, brunatne, mady oraz gleby bagienne.

Struktura użytkowania gruntów w gminie:

	Powierzchnia ogółem	Użytki rolne					Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty
		Razem	Gruntu orne	Sady	Łąki	Pastwiska trwałe		
ha	8182	2195	1322	32	367	474	5435	552
%	100	26,82	16,16	0,39	4,48	5,79	66,43	6,75

*wg Urzędu Miasta i Gminy Wąchock

W gminie są 3 gospodarstwa ekologiczne o łącznej powierzchni 13,18 ha oraz 3 gospodarstwa agroturystyczne o łącznej powierzchni 62,81 ha.

Działalność pozarolnicza

W 2009 roku na terenie gminy działały 444 podmioty gospodarcze (bez prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne), z czego około 97% reprezentuje sektor prywatny.

Wśród ogółu podmiotów gospodarki narodowej dominują osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – blisko 85% ogółu podmiotów. Z reguły są to małe firmy, które nie generują znaczącej liczby miejsc pracy.

Liczba podmiotów gospodarki narodowej z terenu gminy według wybranych sekcji w 2008 roku (bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne):

<i>Wyszczególnienie</i>	<i>Podmioty gospodarcze</i>	<i>w tym: osób fizycznych</i>
rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	13	-
przemysł:	71	-
w tym przetwórstwo przemysłowe	70	56
budownictwo	38	31
handel i naprawy	173	163
hotele i restauracje	15	13
transport, gospodarka magazynowa, łączność	32	29
pośrednictwo finansowe	13	11
obsługa nieruchomości i firm	29	27
Ogółem	444	372

*wg Rocznika Statystycznego Województwa Świętokrzyskiego z 2009 roku

Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON w 2008 r. (bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne):

<i>Wyszczególnienie</i>	<i>2008</i>
Spółki handlowe	13
Spółki cywilne	26
Spółdzielnie	2
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	12
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	372
Ogółem 444; w tym sektor publiczny - 14, sektor prywatny - 430	

*wg Rocznika Statystycznego Województwa Świętokrzyskiego z 2009 roku

Środowisko przyrodnicze

Na terenie gminy znajdują się następujące obszary objęte ochroną:

- Sieradowicki Park Krajobrazowy i jego otulina obejmująca miejscowości: Rataje, Wielka Wieś, Węglów, Parszów, Wąchock (na terenie otuliny w 2001 r. utworzono obszar chronionego krajobrazu),
- Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Kamiennej,

Obszary leśne zajmują 64,3 % ogólnej powierzchni gminy. Największe kompleksy leśne występują w południowej części gminy i są fragmentem Puszczy Świętokrzyskiej oraz w północnej części gminy i są częścią Puszczy Iłżeckiej.

W gminie są również pomniki przyrody ożywionej, którymi są pojedyncze drzewa oraz grupy drzew (głównie: dęby, sosny, lipy) oraz pomniki przyrody nieożywionej. Ponadto znajdują się 2 stanowiska dokumentacyjne „Nieczynny kamieniołom” w Wąchocku i „Skałka szarych piaskowców” w Parszowie oraz użytk ekologiczny – pięć bagien w Parszowie).

Hydrografia

Hydrograficznie rejon Wąchocka przynależy do zlewni II rzędu - rzeki Kamiennej stanowiącej lewobrzeżny dopływ Wisły. Dolina rzeki Kamiennej stanowi korytarz ekologiczny (Sieć ECONET o znaczeniu międzynarodowym). Ponadto lokalnym korytarzem ekologicznym jest dolina rzeki Żarnówki. Na terenie gminy występuje jeszcze pomniejszy ciek wodny – rzeka Lipianka.

W obrębie miasta i gminy Wąchock występuje strefa użytkowych zbiorników wód podziemnych (UZWP) związanych z dolno-triasowymi i dolno- jurajskimi piaskowcami, w których występują wody porowo-szczelinowe oraz czwartorzędowymi piaskami i żwirami rzecznyymi w dolinie rzeki Kamiennej.

5. ILOŚĆ I STAN WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE GMINY WĄCHOCK

Na terenie Gminy Wąchock dokonano inwentaryzacji (ankiety) wyrobów zawierających azbest. Na podstawie informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania, zgłoszonych do Urzędu Miasta i Gminy w Wąchocku przez właścicieli i zarządców nieruchomości, określono ilości oraz miejsca występowania takich wyrobów na terenie gminy. Zebrane informacje przedstawiono w poniższej tabeli.

Szczegółowe zestawienie ilości i miejsc występowania azbestu na terenie miasta i gminy Wąchock:

Nazwa miejscowości	Ilość złożonych informacji	Rodzaj wyrobów zawierających azbest	Ilość wyrobów zawierających azbest	
			m ²	Mg
miasto Wąchock	380	plyty azbestowo-cementowe	44 234	486,15
Parszów	58	plyty azbestowo-cementowe	10 411	114,42
Wielka Wieś	69	plyty azbestowo-cementowe	10 287	113,06
Węglów	61	plyty azbestowo-cementowe	10 027	110,20
Rataje	52	plyty azbestowo-cementowe	6 347	69,76
Marcinków	74	plyty azbestowo-cementowe	6 356	69,86
Łącznie:	694	plyty azbestowo-cementowe	87 662	963,45

*wg danych Urzędu Miasta i Gminy Wąchock

Wyroby azbestowe w formie pokrycia dachowego występują również na obiektach należących do gminy, tj. baza sprzętowa w Wąchocku na ul. Błonie – w ilości 760 m² (8,3 Mg). Łącznie na terenie Miasta i Gminy Wąchock znajduje się 88.422 m² (971,75 Mg) płyt azbestowo-cementowych (eternitu).

W celu zakwalifikowania wyrobów zawierających azbest do dalszego użytkowania lub usunięcia oraz określenia stopnia pilności działań naprawczych, wykonano ocenę stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest. Do grupy I (wymiana lub naprawa wymagana bezzwłocznie) zakwalifikowano 0,8% pokryć dachowych, co stanowi około **8 Mg**, które muszą być usunięte w pierwszej kolejności.

Na terenie Gminy Wąchock istnieje problem występowania „dzikich” wysypisk odpadów zawierających azbest. Nie jest znane pochodzenie tych odpadów, nie wiadomo więc, czy pochodzą one z nieruchomości położonych w naszej gminie. Trudno jest przewidzieć skalę zjawiska polegającego na napływie odpadów azbestowych spoza terenu gminy. Zakłada się jednak, że będą to sytuacje sporadyczne. Zgodnie z obowiązującym prawodawstwem, w przypadku pojawienia się „dzikich” wysypisk, za ich likwidację odpowiedzialny jest właściciel nieruchomości, na której stwierdzono pojawienie się odpadów.

6. REALIZACJA PROGRAMU

Gminny Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest powstał jako realizacja przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.), ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz. 251 z późn. zm.), ustawy z dnia 19 czerwca 1997r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004r. Nr 3, poz. 20 z późn. zm.) oraz Krajowego Programu Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest Stosowanych na Terytorium Polski przyjętego przez Radę Ministrów w dniu 14 maja 2002r., który wprowadza obowiązek opracowania programu na szczeblu wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Realizacja krajowego Programu powoduje konieczność koordynacji wszystkich jednostek i instytucji przedmiotowo odpowiedzialnych za poszczególne zadania lub pośrednio biorących udział w ich realizacji. Dlatego też zadania będą realizowane na trzech poziomach:

- Centralnym – Rada Ministrów, minister właściwy do spraw gospodarki i w strukturze ministerstwa Główny Koordynator „Programu...”,
- Wojewódzkim – samorząd województwa,
- Lokalnym – samorząd powiatowy, samorząd gminny.

Obowiązek opracowania gminnego Programu wynika również z przyjętego Uchwałą Nr XLVII/276/2010 Rady Miejskiej w Wąchocku z dnia 27 kwietnia 2010 r. „Programu Ochrony Środowiska i Planu Gospodarki Odpadami dla Gminy Wąchock”. Plan gospodarki odpadami zakłada wdrożenie programu usuwania azbestu do roku 2012 oraz w kolejnych latach wymianę pokryć azbestowych i eliminowanie wyrobów zawierających azbest.

7. FINANSOWE ASPEKTY REALIZACJI PROGRAMU

Przepisy ustaw, wśród zadań własnych gmin, nie wymieniają finansowania usuwania azbestu z obiektów będących w posiadaniu innych podmiotów. Jednak w opracowanym przez Ministerstwo Gospodarki Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032, stanowiącym załącznik do Uchwały Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2009 r. w pkt. 3.3.1. – „Usuwanie wyrobów azbestowych z budynków jednorodzinnych i gospodarskich oraz oczyszczanie terenów nieruchomości” umieszczono zapis, który mówi, że gmina powinna

zapewnić wywóz odpadów zawierających azbest na składowisko odpadów lub zapewnić ich dostarczenie do przewoźnego urządzenia do przetwarzania odpadów zawierających azbest. Koszt transportu i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest powinien zostać pokryty ze środków własnych gminy, przy udziale środków właścicieli nieruchomości, dotacji i pożyczek funduszy ochrony środowiska lub innych źródeł dostępnych dla gminy.

Ze względu na dużą skalę występowania wyrobów azbestowych tj. pokryć dachowych z płyt azbestowo-cementowych, na naszym terenie, Gmina Wąchock podejmie realizację Programu do 2032 roku. Środki finansowe na usuwanie azbestu powinny zostać uwzględnione w budżecie gminy ze środków przeznaczonych na finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej, przewidzianych w planie wydatków na zadania związane z gospodarką odpadami.

Z uwagi na wysokie koszty usuwania wyrobów azbestowych, władze samorządowe muszą podjąć starania o pozyskanie środków zewnętrznych oraz uwzględnić problem dofinansowania usuwania azbestu w corocznych budżetach gminy - by zgodnie z „Programem oczyszczania kraju z azbestu...” do 31 grudnia 2032 r. całkowicie usunąć azbest z terenu Gminy Wąchock. Dofinansowanie usuwania azbestu odbywać się może z udziałem następujących środków:

- Budżetu Gminy,
- Budżetu Powiatu,
- Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Środków UE,
- Środków z fundacji i funduszy wspierających działania z zakresu usuwania azbestu;

Dotacje i kredyty krajowe

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 Nr 25, poz. 150 z późn. zm.) określa zasady funkcjonowania narodowego i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Środki Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej mogą być przeznaczone m.in. na wspomaganie działalności w zakresie:

- dofinansowywanie inwestycji ekologicznych realizowanych ze środków pochodzących z Unii Europejskiej oraz funduszy krajowych,
- badań, upowszechniania ich wyników, a także postępu technicznego w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
- zapobiegania lub usuwania skutków zanieczyszczenia środowiska, w przypadku gdy nie można ustalić podmiotu za nie odpowiedzialnego,
- innych zadań służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikających z zasady zrównoważonego rozwoju, ustalonych w planach działalności wojewódzkich funduszy, w tym na programy ochrony środowiska, programy ochrony powietrza, programy ochrony przed hałasem, plany gospodarki odpadami, plany działań krótkoterminowych, a także na realizację powyższych planów i programów.

Fundusze Unii Europejskiej

Narodowa Strategia Spójności (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia) jest to dokument określający system wykorzystania oraz wdrażania funduszy unijnych:

- Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- Europejskiego Funduszu Społecznego,
- Funduszu Spójności.

Cele Narodowej Strategii Spójności będą realizowane za pomocą Programów Operacyjnych oraz Regionalnych Programów Operacyjnych:

- a) Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej,
- b) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko,
- c) Program Operacyjny Kapitał Ludzki,
- d) Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka,
- e) Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej,
- f) Program Operacyjny Pomoc Techniczna,
- g) 16 Regionalnych Programów Operacyjnych – każde z szesnastu województw w latach 2007-2013 będzie realizowało własny program operacyjny, finansowany przez Europejski Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Dla oszacowania prawdopodobnych kosztów usunięcia odpadów azbestowych z terenu gminy, przyjęto następujące jednostkowe koszty wykonania w/w usług:

Średni koszt demontażu 1 m² płyty azbestowo-cementowej – 12 zł

Średni koszt opakowania i transportu - 6 zł/Mg/km

Średni koszt składowania płyt – 500 zł/Mg

Do obliczeń przyjęto, że odpady azbestowe będą składowane na składowisku w miejscowości Dobrów Gmina Tuczępy. Odległość tego składowiska od Gminy Wąchock wynosi około 70 km.

Przy powyższych założeniach koszt demontażu, transportu i składowania 1m² płyty azbestowo-cementowej wyniesie około 27 zł.

Na terenie Gminy Wąchock znajduje się około 88 422 m² płyt azbestowych. Realizacja całego procesu usuwania azbestu potrwa do końca 2032 roku, więc średniorocznie powinno zostać usunięte około 3 844 m² płyt azbestowych. W latach 2010-2013 przewiduje się usunięcie około 12 tys. m² azbestu znajdującego się na budynkach i budowlach. O kolejności usuwania wyrobów azbestowych powinny decydować wyniki stanu technicznego pokrycia dachowego. W pierwszej kolejności powinny zostać usunięte wyroby azbestowe, które w ocenie stanu technicznego uzyskały najwyższą ilość punktów.

Zgodnie z przyjętymi powyżej wielkościami, ogólny koszt usunięcia wyrobów azbestowych z terenu Gminy Wąchock wyniesie:

$$88\ 422\ \text{m}^2 \times 27\ \text{zł}/\text{m}^2 = 2\ 387\ 394\ \text{zł}$$

O dofinansowanie do usuwania azbestu, w ramach realizacji niniejszego programu, będą mogli ubiegać się również właściciele nieruchomości, u których znajduje się azbest zdjęty wcześniej (przed wdrożeniem programu usuwania azbestu na terenie gminy) i złożony na terenie posesji.

W niniejszym Programie zakłada się, że Gmina Wąchock będzie dofinansowywała koszty transportu i unieszkodliwiania odpadów azbestowych z terenu Gminy Wąchock, z budynków mieszkalnych i gospodarskich z nieruchomości będących w posiadaniu osób fizycznych. W przypadku usuwania azbestu z innych obiektów, w chwili obecnej ciężar finansowy realizacji powyższego zadania spoczywa wyłącznie na ich właścicielach/zarządcach. Podmioty te mogą się jednak starać o dofinansowanie usuwania wyrobów azbestowych z różnych funduszy. Podstawą otrzymania takiego dofinansowania jest stworzenie odpowiedniego projektu.

Dofinansowanie w ramach realizacji niniejszego Programu, udzielane będzie na wniosek zainteresowanych mieszkańców. Burmistrz Miasta i Gminy powoła komisję, której zadaniem będzie rozpatrywanie wniosków i ich ocena. Wnioski będą rozpatrywane w kolejności ich zgłoszenia aż do wyczerpania środków na dany rok kalendarzowy. Ilość zrealizowanych wniosków zależna będzie od możliwości finansowych gminy w danym roku budżetowym.

Szczegółowe warunki i procedura realizacji wniosków o dofinansowanie przez gminę kosztów transportu i unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest, zostaną określone w Regulaminie, wprowadzonym Zarządzeniem Burmistrza Miasta i Gminy Wąchock.

Poniższa tabela przedstawia **Harmonogram rzeczowy Programu na lata 2010-2032:**

Lp.	Nazwa zadania	Okres realizacji
1.	Opracowanie Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest oraz Regulaminu dofinansowania kosztów usuwania azbestu z terenu Miasta i Gminy Wąchock.	2010
2.	Działalność informacyjna i edukacyjna skierowana do właścicieli, zarządców i użytkowników budynków, budowli i instalacji zawierających azbest.	2010 - 2032
3.	Realizacja „Programu...”	2010 - 2032
4.	Coroczna aktualizacja bazy danych o obiektach zawierających azbest.	2010 – 2032
5.	Monitoring i ocena realizacji „Programu...” w ramach Planu Gospodarki Odpadami dla Miasta i Gminy Wąchock.	2010 - 2032

Zakładając, że dofinansowanie gminy do kosztów transportu i unieszkodliwiania odpadów azbestowych wyniesie około **15 zł/m²** zdemontowanych płyt cementowo-azbestowych, na realizację ww. programu w latach 2010-2032 należałoby zabezpieczyć kwotę **1 326 330,00 zł**, co rocznie daje kwotę około **57 667,00 zł**.

Budżet gminy nie jest w stanie samodzielnie sfinansować tego zadania – tempo realizacji programu zależne będzie od środków pozyskanych ze źródeł zewnętrznych (Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, środki Unii Europejskiej i inne).

Przykładowo koszty poniesione przez gminę na usunięcie płyt azbestowo-cementowych dot. 150 m² pokrycia dachowego mogą wynieść: **150 m² x 15 zł/m² = 2 250,00 zł**.

Właściciele nieruchomości pokrywać będą w całości koszty związane z demontażem wyrobów zawierających azbest i zamontowaniem nowego pokrycia dachowego.

Należy podkreślić, że podmioty prowadzące roboty demontażowe, transport i utylizację odpadów zawierających azbest, zgodnie z przepisami prawa, powinny posiadać odpowiednie pozwolenia. Wykonawca realizujący usługę polegającą na odbiorze odpadów azbestowych z terenu nieruchomości w ramach realizacji niniejszego programu, zostanie wybrany przez gminę zgodnie z przepisami Prawa zamówień publicznych.

Wykaz firm posiadających decyzję w sprawie zatwierdzenia programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi zawierającymi azbest powstającymi w wyniku przeprowadzanych prac remontowo – budowlanych na terenie powiatu starachowickiego znajduje się w **Załączniku nr 2**.

8. WYTYCZNE DOTYCZĄCE PRZEPISÓW BHP W ZAKRESIE BEZPIECZNEGO USUWANIA WYROBÓW AZBESTOWYCH.

Wyroby zawierające azbest znajdujące się w budynkach nie są samoczynnym zagrożeniem dla jego mieszkańców, nie muszą być bezwzględnie usuwane z obiektu. Ważne jest, aby były one prawidłowo eksploatowane, tj. zgodnie ze swoim przeznaczeniem i zgodnie z zaleceniami dotyczącymi użytkowania wyrobów azbestowych lub ich opisem technicznym, ewentualnie gwarancją. W celu przedłużenia użytkowania wyrobów zawierających azbest i zachowania ich dobrego stanu możliwa jest impregnacja lub pomalowanie. Dotyczy to tylko wyrobów, które są w dobrym stanie technicznym i których powierzchnia jest czysta. Są to jednak rozwiązania tymczasowe, które jedynie przesuwają w czasie istniejący problem, nie rozwiązując go. Z kolei wyroby typu: izolacje azbestowe, tektury, sznury itp. oraz wyroby znajdujące się wewnątrz obiektów, zwłaszcza wyroby w obiektach systematycznie użytkowanych, należy bezwarunkowo usunąć.

Właściciel (zarządca) obiektów i urządzeń budowlanych z zabudowanymi wyrobami zawierającymi azbest powinien dokonać ich przeglądu technicznego, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71 poz. 649) oraz Rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192 poz. 1876).

Wszelkie prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest należy wykonywać zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane, rozdz. 4 "Postępowanie poprzedzające rozpoczęcie robót budowlanych", rozdz. 5 "Budowa i oddawanie do użytku obiektów budowlanych". W przypadku konieczności usunięcia elementów zawierających azbest z obiektów budowlanych, inwestor musi przestrzegać przepisów Prawa Budowlanego oraz przepisów specjalnych dotyczących azbestu.

Inwestor jest zobowiązany do zorganizowania procesu budowy, z uwzględnieniem zawartych w przepisach zasad bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, a w szczególności zapewnienie:

- opracowania projektu budowlanego i stosownie do potrzeb innych projektów,
- objęcia kierownictwa budowy przez kierownika budowy,
- opracowania planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia,
- wykonania i odbioru robót budowlanych przez osoby o odpowiednich kwalifikacjach zawodowych – art. 18 ust. 1 Ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o zmianie ustawy – Prawo budowlane.

Jeżeli przy usuwaniu, demontażu i rozbiórce elementów azbestowych lub materiałów zawierających azbest nie wystąpi naruszenie ani wymiana fragmentów konstrukcji budynku oraz gdy nie ulegnie zmianie wygląd elewacji, to pozwolenie na budowę/rozbiórkę, nie jest wymagane. W przeciwnym wypadku uzyskanie takiego pozwolenia jest konieczne.

Prace mające na celu usunięcie azbestu z obiektu budowlanego, powinny być poprzedzone zgłoszeniem tego faktu właściwemu organowi administracji architektoniczno-budowlanej na 30 dni przed planowanym rozpoczęciem robót.

Tylko przedsiębiorcy posiadający odpowiednią decyzję sankcjonującą wytwarzanie odpadów niebezpiecznych mogą wykonywać prace związane z usuwaniem azbestu. Wykonanie prac przez inwestora we własnym zakresie także wymaga uzyskania takiej decyzji. Wykonawca prac zobowiązany jest sporządzić szczegółowy plan prac, który zawiera przede wszystkim:

- ilość wytworzonych odpadów,
- identyfikację rodzaju azbestu,

- klasyfikację wytworzonego odpadu,
- warunki ochrony zdrowia i bezpieczeństwa pracy.

W celu zapewnienia warunków bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest z miejsca ich występowania, wykonawca prac obowiązany jest do:

- 1) izolowania od otoczenia obszaru prac przez stosowanie osłon zabezpieczających przenikanie azbestu do środowiska;
- 2) ogrodzenia terenu prac z zachowaniem bezpiecznej odległości od traktów komunikacyjnych dla osób pieszych, nie mniejszej niż 1 m, przy zastosowaniu osłon zabezpieczających przed przenikaniem azbestu do środowiska;
- 3) umieszczenia w strefie prac w widocznym miejscu tablic informacyjnych o następującej treści: "Uwaga! Zagrożenie azbestem"; w przypadku prowadzenia prac z wyrobami zawierającymi krokidolit treść tablic informacyjnych powinna być następująca: "Uwaga! Zagrożenie azbestem - krokidolitem";
- 4) zastosowania odpowiednich środków technicznych ograniczających do minimum emisję azbestu do środowiska;
- 5) zastosowania w obiekcie, gdzie prowadzone są prace, odpowiednich zabezpieczeń przed pyleniem i narażeniem na azbest, w tym uszczelnienia otworów okiennych i drzwiowych, a także innych zabezpieczeń przewidzianych w planie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia;
- 6) codziennego usuwania pozostałości pyłu azbestowego ze strefy prac przy zastosowaniu podciśnieniowego sprzętu odkurzającego lub metodą czyszczenia na mokro;
- 7) izolowania pomieszczeń, w których zostały przekroczone dopuszczalne wartości stężeń pyłu azbestowego dla obszaru prac, w szczególności izolowania pomieszczeń w przypadku prowadzenia prac z wyrobami zawierającymi krokidolit;
- 8) stosowania zespołu szczelnych pomieszczeń, w których następuje oczyszczenie pracowników z azbestu (komora dekontaminacyjna), przy usuwaniu pyłu azbestowego przekraczającego dopuszczalne wartości stężeń;
- 9) zapoznania pracowników bezpośrednio zatrudnionych przy pracach z wyrobami zawierającymi azbest lub ich przedstawicieli z planem prac, a w szczególności z wymogami dotyczącymi bezpieczeństwa i higieny pracy w czasie wykonywania prac.

Prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest prowadzi się w sposób uniemożliwiający emisję azbestu do środowiska oraz powodujący zminimalizowanie pylenia poprzez:

- nawilżanie wodą wyrobów zawierających azbest przed ich usuwaniem lub demontażem i utrzymywanie w stanie wilgotnym przez cały czas pracy;
- demontaż całych wyrobów (płyt, rur, kształtek) bez jakiegokolwiek uszkodzenia, tam gdzie jest to technicznie możliwe;
- odspajanie materiałów trwale związanych z podłożem przy stosowaniu wyłącznie narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych, wyposażonych w miejscowe instalacje odciągające powietrze;
- prowadzenie kontrolnego monitoringu powietrza w przypadku stwierdzenia występowania przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń pyłu azbestu w środowisku pracy, w miejscach prowadzonych prac, w tym również z wyrobami zawierającymi krokidolit;
- codzienne zabezpieczanie zdemontowanych wyrobów i odpadów zawierających azbest oraz ich magazynowanie na wyznaczonym i zabezpieczonym miejscu.

Wykonawca usuwający azbest zobowiązany jest złożyć właścicielowi/zarządcy nieruchomości pisemne oświadczenie o prawidłowości wykonanych prac i oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego. Oświadczenie to przechowuje się przez okres co najmniej 5 lat. Ponadto wykonawca pakuje i przygotowuje odpady azbestowe do transportu.

Transport wyrobów i odpadów zawierających azbest, należy wykonać w sposób uniemożliwiający emisję azbestu do środowiska, w szczególności przez:

- 1) szczelne opakowanie w folię polietylenową o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm wyrobów i odpadów o gęstości objętościowej równej lub większej niż 1.000 kg/m³;
- 2) zestalenie przy użyciu cementu, a następnie po utwardzeniu szczelne opakowanie w folię polietylenową o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm odpadów zawierających azbest o gęstości objętościowej mniejszej niż 1.000 kg/m³;
- 3) szczelne opakowanie odpadów pozostających w kontakcie z azbestem i zakwalifikowanych jako odpady o gęstości objętościowej mniejszej niż 1.000 kg/m³ w worki z folii polietylenowej o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm, a następnie umieszczenie w opakowaniu zbiorczym z folii polietylenowej i szczelne zamknięcie;
- 4) utrzymywanie w stanie wilgotnym odpadów w trakcie ich przygotowywania do transportu;
- 5) oznakowanie opakowań;
- 6) magazynowanie przygotowanych do transportu opakowań w osobnych miejscach zabezpieczonych przed dostępem osób niepowołanych.

Odpady można przekazać tylko podmiotom, które uzyskały zezwolenie właściwego organu na prowadzenie działalności w zakresie unieszkodliwiania odpadów azbestowych i transportu tych odpadów. Prawidłowość wykonywanych działań w tym zakresie powinna być potwierdzona kartami ewidencji i przekazania odpadów.

9. PODSUMOWANIE

Pomimo wprowadzenia zakazu stosowania azbestu w nowych budynkach i technologiach będzie on elementem struktury wielu obiektów jako materiał wbudowany jeszcze przez kilkadziesiąt lat. Należy pamiętać, że nie jest szkodliwa sama obecność w budynku materiałów zawierających azbest. Niebezpieczeństwo pojawia się w wyniku nieprawidłowego obchodzenia się z tymi elementami, na skutek czego mogą one stać się niebezpieczne będąc źródłem emisji włókien azbestowych do powietrza.

Bardzo ważne jest zastosowanie się właścicieli i zarządców obiektów budowlanych do obowiązku prowadzenia okresowych kontroli i oceny stanu technicznego wyrobów zawierających azbest oraz przekazywania właściwym jednostkom danych o ilości, stanie i miejscu występowania azbestu. Pozwoli to na uzyskanie pełnej wiedzy na ten temat i podejmowanie przez jednostki samorządowe skutecznych działań mających na celu pomoc właścicielom obiektów w usuwaniu i unieszkodliwianiu azbestu. Istotna jest również świadomość przedsiębiorców wykonujących prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest. Wykonywanie tych prac wyłącznie przez wyspecjalizowane i uprawnione w tym zakresie firmy, pozwoli wyeliminować zagrożenie wynikające z nieprawidłowego ich prowadzenia. Z tego względu jednym z głównych celów niniejszego programu jest przybliżenie jak najszerszym kręgom społeczeństwa problematyki bezpiecznej eksploatacji i usuwania wyrobów zawierających azbest.

Zaproponowana przez Gminę forma dofinansowania kosztów usuwania azbestu, stawia jako warunek pomocy, spełnienie wszystkich wymogów formalnych dotyczących informowania o tych wyrobach oraz prowadzenia prac przy usuwaniu azbestu. Upowszechnienie programu będzie skutkowało podnoszeniem świadomości społeczności lokalnej w zakresie zagrożeń związanych z eksploatacją i usuwaniem azbestu. Przewidujemy, że w następnych latach Gmina będzie otrzymywać coraz więcej zgłoszeń o miejscach występowania azbestu, co przyczyni się do lepszej wiedzy na temat ilości azbestu. Pozwoli to lepiej poznać potrzeby w tym zakresie, precyzyjniej planować środki niezbędne do realizacji programu oraz stopniowo wyeliminować wyroby azbestowe z naszego otoczenia.

**WYKAZ AKTÓW PRAWNYCH
regulujących postępowanie z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest**

USTAWY

1. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2006 r. Nr 156, poz. 1118 z późn. zm.).
2. Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (tj. Dz. U. z 2004 r. Nr 3, poz. 20, z późn. zm.).
3. Ustawa z dnia 11 stycznia 2001 r. o substancjach i preparatach chemicznych (Dz. U. Nr 11, poz. 84, z późn. zm.).
4. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (tj. Dz. U. z 2007 r. Nr 39 poz. 251 z późn. zm.).
5. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.).
6. Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy\ - Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 100, poz. 1085, z późn. zm.).
7. Ustawa z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 199, poz. 1671 z późn. zm.).

ROZPORZĄDZENIA:

1. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 września 2003 r. w sprawie kryteriów i sposobu klasyfikacji substancji i preparatów chemicznych (Dz. U. Nr 171, poz. 1666, z późn. zm.)
2. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 1 grudnia 2004 r. w sprawie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz. U. Nr 280, poz. 2771, z późn. zm.).
3. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 4 sierpnia 2004 r. w sprawie okresowych badań lekarskich pracowników zatrudnionych w zakładach, które stosowały azbest w produkcji (Dz. U. Nr 183, poz. 1896).
4. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 sierpnia 2004 r. w sprawie leczenia uzdrowiskowego osób zatrudnionych przy produkcji wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 185, poz. 1920, z późn. zm.).
5. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 stycznia 2005 r. w sprawie wzoru książeczki badań profilaktycznych dla osoby, która była lub jest zatrudniona w warunkach narażenia zawodowego w zakładach stosujących azbest w procesach technologicznych, sposobu jej wypełnienia i aktualizacji (Dz. U. Nr 13, poz. 109).
6. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 kwietnia 2005 r. w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. Nr 73, poz. 645, z późn. zm.).
7. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 września 2005 r. w sprawie wykazu substancji niebezpiecznych wraz z ich klasyfikacją i oznakowaniem (Dz. U. Nr 201, poz. 1674).

8. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. Nr 217, poz. 1833, z późn. zm.).
9. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny (Dz.U. Nr 191, poz.1595).
10. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192, poz. 1876 oraz z 2008 r. Nr 200, poz. 1235).
11. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649).
12. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. Nr 216, poz. 1824).
13. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206).
14. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 lutego 2006 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. Nr 30, poz. 213).
15. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 25 maja 2007 r. w sprawie zakresu informacji oraz wzorów formularzy służących do sporządzania i przekazywania zbiorczych zestawień danych (Dz. U. Nr 101, poz. 686).
16. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz. U. Nr 122, poz. 1055).
17. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2002 r. w sprawie sposobu przedkładania wojewodzie informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. Nr 175, poz. 1439).
18. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 grudnia 2002 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2003 r. Nr 1, poz. 12).
19. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów (Dz. U. Nr 220, poz. 1858).
20. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz. U. Nr 61, poz. 549 oraz z 2009 r. Nr 39, poz. 320).
21. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 czerwca 2005 r. w sprawie podziemnych składowisk odpadów (Dz. U. Nr 110, poz. 935).
22. Oświadczenie Rządowe z dnia 23 marca 2007 r. w sprawie wejścia w życie zmian do załączników A i B Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR), sporządzonej w Genewie dnia 30 września 1957 r. (Dz. U. Nr 99, poz. 667).
23. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 26 czerwca 2002 r. w sprawie dziennika budowy, montażu i rozbiórki, tablicy informacyjnej oraz ogłoszenia zawierającego dane dotyczące bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia (Dz. U. Nr 108, poz. 953, z późn. zm.).

24. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu i sposobu stosowania przepisów o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych do transportu odpadów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 236, poz. 1986).
25. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie świadectwa dopuszczenia pojazdów do przewozu niektórych towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 237, poz. 2011, z późn. zm.).
26. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. Nr 120, poz. 1126).
27. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 września 2005 r. w sprawie kursów dokształcających dla kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne (Dz. U. Nr 187, poz. 1571).
28. Rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192 poz. 1876).

DYREKTYWY

1. Dyrektywa Rady 67/548/EWG z dnia 27 czerwca 1967 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do klasyfikacji, pakowania i etykietowania substancji niebezpiecznych (Dz. Urz. WE L 196 z 16.08.1967, str. 1; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 1, str. 27).
2. Dyrektywa Rady 76/769/EWG z dnia 27 lipca 1976 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich odnoszących się do ograniczeń we wprowadzaniu do obrotu i stosowaniu niektórych substancji i preparatów niebezpiecznych (Dz. Urz. WE L 262 z 27.09.1976, str. 201, z późn. zm.; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 3, str. 317).

Zmieniające dyrektywę Rady 76/769:

- Dyrektywa Komisji 1999/77/WE z dnia 26 lipca 1999 r. dostosowująca po raz szósty do postępu technicznego załącznik I do dyrektywy Rady 76/769/EWG w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich odnoszących się do ograniczeń we wprowadzaniu do obrotu o stosowaniu niektórych substancji i preparatów niebezpiecznych (azbest) (Dz. Urz. WE L 207 z 6.08.1999, s. 18, Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 24, str. 193).

- Dyrektywa Rady 83/478/EWG z dnia 19 września 1983 r. zmieniająca po raz piąty dyrektywę 76/769/EWG w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich odnoszących się do ograniczeń we wprowadzaniu do obrotu i stosowaniu niektórych substancji i preparatów niebezpiecznych (azbest) (Dz. Urz. WE L 263 z 24.09.1983, str. 33; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 7, str. 118).

- Dyrektywa Rady 85/610/EWG z dnia 20 grudnia 1985 r. zmieniająca po raz siódmy (azbest) dyrektywę 76/769/EWG w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich odnoszących się do ograniczeń we wprowadzaniu do obrotu i stosowaniu niektórych substancji i preparatów niebezpiecznych (Dz. Urz. WE L 375 z 31.12.1985, str. 1; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 8, str. 86).

- Dyrektywa Komisji 91/659/EWG z dnia 3 grudnia 1991 r. dostosowująca do postępu załącznik I do dyrektywy Rady 76/769/EWG w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich odnoszących się do ograniczeń we wprowadzaniu do obrotu i stosowaniu niektórych substancji i preparatów niebezpiecznych (azbest) (Dz. Urz. WE L 363 z 31.12.1991, str. 36; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 11, str. 13).
- 3. Dyrektywa Rady 83/477/EWG z dnia 19 września 1983 r. w sprawie ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie azbestu w miejscu pracy (druga dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 8 dyrektywy 80/1107/EWG) (Dz. Urz. WE 263 z 29.09.1983, str. 25, z późn. zm.; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 1, str. 264).
Zmieniające dyrektywę Rady 83/477:
 - Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/18/WE z dnia 27 marca 2003 r. zmieniająca dyrektywę Rady 83/477/EWG w sprawie ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie azbestu w miejscu pracy (Dz. Urz. WE L 97, z 15.04.2003, str. 48; ; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 4, str. 312).
 - Dyrektywa Rady 91/382/EWG z dnia 25 czerwca 1991 r. zmieniająca dyrektywę 83/477/EWG w sprawie ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie azbestu w miejscu pracy (druga dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 8 dyrektywy 80/1107/EWG) (Dz. Urz. WE 206 z 29.07.1991, str. 16; ; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 1, str. 415).
 - Dyrektywa Rady 98/24/WE z dnia 7 kwietnia 1998 r. w sprawie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie czynników chemicznych przy pracy (czternasta dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG) (Dz. Urz. WE L 131 z 5.05.1998, str. 11, z późn. zm.; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 3, str. 279).
- 4. Dyrektywa Rady 87/217/EWG z dnia 19 marca 1987 r. w sprawie ograniczenia zanieczyszczenia środowiska azbestem i zapobiegania temu zanieczyszczeniu (Dz. Urz. WE L 85 z 28.03.1987, str. 40, z późn. zm.; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 8, str. 269).
- 5. Dyrektywa Rady 89/391/EWG z dnia 12 czerwca 1989 r. w sprawie wprowadzenia środków w celu poprawy bezpieczeństwa i zdrowia pracowników w miejscu pracy (Dz. Urz. WE L 183 z 29.06.1989, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 1, str. 349)
- 6. Dyrektywa Rady 94/33/WE z dnia 22 czerwca 1994 r. w sprawie ochrony pracy osób młodych (Dz. Urz. WE L 216 z 20.08.1994, str. 12, z późn. zm.; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 2, str. 213).
- 7. Dyrektywa 2004/37/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ochrony pracowników przed zagrożeniem dotyczącym narażenia na działanie czynników rakotwórczych lub mutagennych podczas pracy (szósta dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy Rady 89/391/EWG) (Dz. Urz. WE L 158 z 30.04.2004, str. 50; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 5, str. 35).
- 8. Dyrektywa Rady 1999/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów (Dz. Urz. WE L 182 z 16.07.1999, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 4, str. 228).
- 9. Decyzja Rady 2003/33/WE z dnia 19 grudnia 2002 r. ustanawiająca kryteria i procedury przyjęcia odpadów na składowiska, na podstawie art. 16 i załącznika II do dyrektywy 1999/31/WE (Dz. Urz. WE L 11 z 16.01.2003, str. 27, Dz. Urz. WE L 218 z 23.08.2007, str. 25; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 7, str. 314).

WYKAZ FIRM

posiadających zezwolenie na usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Powiatu Starachowickiego – (wg danych Starostwa Powiatowego w Starachowicach)

1. Firma Remontowo Budowlana „UTH”

Stanisław Załona,
Ryczówek, ul. Dolna 8, 32-311 Rodaki,
tel./fax. 032/64 20 311, 600 29 07 78;

2. „MITEX” S.A.

ul. Zagnańska 65, 25-558 Kielce,
tel. (041) 363 41 50,
e-mail: kielce@mitex.com.pl;

3. Przedsiębiorstwo Remontowo - Montażowe i Usług Technicznych „BUDREM”

26-680 Wierzbica k/Cementowni „WIERZBICA”
tel. (048) 618 28 29, tel. kom. 501 661 059;

4. Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Usługowe „WAR-NO” Sp. z o. o.

ul. Ciepłownicza 26, 31-587 Kraków,
tel. (012) 425 86 99, tel/fax (012) 425 77 62;

5. P.U.H. „SanTa-EKO” s.c.

Tadeusz Zych, Izabela Rutowska,
ul. Portowa 24, 27-600 Sandomierz,
tel. (015) 823 69 41, (015) 832 63 31;

6. Nesco-Polska Sp. z o. o.

ul. Kopernika 58, 05-501 Piaseczno,
tel. (048-22) 737 01 13, fax (048-22) 737 06 30,
e-mail: nesco-polska@peryt.net.pl www.nesco.of.pl;

7. Firma “PRM-PROMET” Sp. z o.o.

ul. Górki Szczukowskie 1, 26-065 Piekoszów

8. PPHU „GRAMA”

Piotr Grabowski,
Os. Gen. Maczka 17/5, 37-100 Łańcut,
tel. (017) 852 15 51, 859 00 40, tel. kom. 0 605 696 915;

9. Przedsiębiorstwo Robót Termoizolacyjnych i Antykorozyjnych „TERMOEXPORT”

ul. Żurawia 24/7, 00-515 Warszawa
tel. (22) 821 34 67, 621 21 97;

10. „EKOCEM-EKOSERVICE” Sp. z o.o.

Al. Kościuszki 99, 90-441 Łódź;

11. Centrum Gospodarki Odpadami, Azbestu i Recyklingu „caro”

ul. Bohaterów Monte Cassino 4/12, 22-400 Zamość,
tel./fax. (084) 627 30 13, tel. kom. 0608 435 133,
e-mail: caro@zamosc.home.pl;

12. Przedsiębiorstwo Budowlane “BUDOCEX”

ul. Młoda 28, 25-619 Kielce,
tel. 345 28 72 w. 24

13. „Środowisko i Innowacje” Sp. z o.o.

Dobrow 8, 28-142 Tuczępy,
tel. (015) 864 24 46;

14. Firma Remontowo-Budowlana „RAGAR”

Radosław Rokosz
Os. 1000-lecia 35-16, 31-610 Kraków,
tel. (012) 648 39 50, tel. kom. 0607 525 984,
e-mail: ragar@poczta.fm, www.ragar.krakow.pl;

15. Jednostka Ratownictwa Chemicznego Sp. z o.o.

ul. Kwiatkowskiego 8, 33-101 Tarnów,
tel. (014) 633 06 82, 637 27 30,
e-mail: sekretariat@ratownictwochemiczne.pl,
www.ratownictwochemiczne.pl;

16. Przedsiębiorstwo Budownictwa Lądowego MJ Sp. z o.o.

m. Reguły ul. Graniczna 6, 05-816 Michałowice,
Biuro i adres do korespondencji: Chlebnia 48,
05-825 Grodzisk Mazowiecki,
tel./fax. (022) 724 32 39, 724 15 78;

17. Zakład Usługowy „ECO-ROCK” Spółka Jawna

ul. Chemików 1. J-141, 32-600 Oświęcim,
Biuro 30-011 Kraków, ul. Wrocławska 53
tel./fax. (012) 634 30 63, Tel. (012) 633 18 55 w. 340,
e-mail: ecorock@interia.pl,

18. ALGADER HOFMAN Sp. z o.o.

ul. Wólczyńska 133 bud. 11B, 01-919 Warszawa,
tel. (022) 864 94 97, 864 94 99,
tel. kom. biuro 0603 124 853,
e-mail: algader_biuro@post.pl,

19. „EkoNaft” Sp. z o.o.

ul. Fabryczna 22, 32-540 Trzebinia,
tel. (032) 618 05 02, fax. (032) 618 05 05,
e-mail: ekonaft@ekonaft.pl, www.ekonaft.pl,

20. Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe

„Abba-Ekomed” Sp. z o.o.,
ul. Moniuszki 11/13, 87-100 Toruń,
tel./fax. (056) 651 44 25, 654 86 70,
654 86 71, 651 36 67, fax. 651 40 08,
e-mail: biuro@biuro.ekomet.pl, www.ekomed.pl,

21. R&M plettac Sp. z o.o.

ul. Kościuszki 19, 63-500 Ostrzeszów,
tel. (062) 587 01 00, (062) 586 17 00,
e-mail: office@plettac.pl, www.plettac.pl,

22. Transport-Metalurgia Sp. z o.o.

ul. Reymonta 62, 97-500 Radomsko,
tel. (44) 685 41 35, fax. (44) 685 42 90,

23. Hydrogeotechnika Sp. z o.o.

ul. Ściegiennego 262 A, 25-116 Kielce,
tel. 348 06 60, fax. 361 01 59,
info@hydrogeotechnika.pl, www.hydrogeotechnika.pl,

24. Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe „PRODUS”

Marian Świstak
ul. Żytnia 7, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski, tel. 248 03 96,
adres do korespondencji: Marian Świstak,
ul. Gierymskiego 8, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski,

25. Zakład Remontowo-Budowlany „AMBROŻY” Spółka Jawna

Wiesława Śliwińska, Kazimierz Ambroży,
ul. Meissnera 1/3 lok. 222, 03-982 Warszawa,
Biuro: 00-264 Warszawa, ul. Piekarska 20, tel./fax. (022) 831 07 64,

26. P.P.H.U. „EKO-MIX”

ul. Grabiszyńska 163, 50-950 Wrocław,
tel./fax. (071) 332 45 00,
tel. 071 332 41 61, 361 30 41 wew. 231 tel. kom. 0600 703 713,
e-mail: info@ekomix.pl, www.ekomix.pl,

27. Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe SKALPOL II

Barków 60 A, 26-021 Daleszyce,
tel. kom. 880 764 721, 694 035 600,

28. ARBUD Zbigniew Rurki

Aleja Jana Pawła II 38D/13,
47-220 Kędzierzyn Koźle,
tel./fax. 472 37 35-36, 406 13 70-72,

29. P.W.N.S. „ALMAX” Sp. z o.o.

ul. Wrocławska 3, 26-600 Radom,
tel. (048) 362 88 42,

www.almaxadom.com.pl,

30. P.P.H.U. „KAN-POL”

Iwona Łosiewicz,
ul. Storczykowa 30, 20-143 Lublin,
tel. 0506 181 850, (081) 534 31 15,

31. POLONICA

Producent Pokryć Dachowych,
ul. 1-go Maja 191, 25-655 Kielce,
tel. 041 345 56 40,

32. Przedsiębiorstwo Usług Wodno-Budowlanych „WOD-BUD” Sp. z o.o.

ul. Piłsudskiego 14, 23-200 Kraśnik,
tel. (081) 825 26 05,

33. Firma H.P.U. „JUKAM”

Maciej Plewa
ul. Jagiellońska 95, 34-450 Krościenko n/D,
tel. 0608 679 487,

34. Firma „OPTIMA” s.c.

Lipa Zbigniew, Mitoraj Włodzimierz, Pleszka Cezary,
ul. Jana Samsonowicza 18 G, 27-400 Ostrowiec,
adres do korespondencji: ul. Jaśminowa 33,
27-400 Ostrowiec, tel. kom. 0606 210 656,

35. Firma „ALBEKO” Sieger Sp. j.

87-510 Kotowy, gm. Skrwilno,
woj. Kujawsko-Pomorskie,
tel./fax. 0542 800 288,
www.albeko.pl, e-mail: info@albeko.pl,

36. Firma „SPE-BAU” Sp. z o.o.

ul. Mielecka 21/1, 53-401 Wrocław,
Biuro: Grabiszyńska 163, 53-439 Wrocław,
tel./fax. 071 361 46 12,
www.spe-bag.esol.pl, spebau@spe-bau.esol.pl,

37. Zakład Utylizacji Odpadów Przemysłowych

ul. Mrozowa 9, 31-752 Kraków,
tel. 012 684 21 57, 684 01 70,
fax. 012 643 22 99,
www.zuop.com.pl, e-mail: biuro@zuop.com.pl,

38. Firma „ENERGE” Sp. z o.o.

Os. Na Stoku 11/30, 31-702 Kraków,
Biuro: ul. Płaszowska 11, 32-005 Niepołomice,
tel. 0602 300 001, 0602 100 221,
tel./fax 012 281 35 83,

39. PHU „EKO-FLORA” Sp. z o.o.

Wielkie Rychnowo 92,
87-410 Kowalewo Pomorskie,
tel./fax 056 684 02 60,

40. Firma Usługowo-Handlowa „PROZBUD”

Zdzisława Woszczek,
ul. Kapelanka 11, 30-374 Kraków,
tel. 012 266 84 86,

41. Firma Handlowo-Usługowa „PROJEKT-BUD”

Edyta Psut,
ul. Podwale 17, 00-252 Warszawa,
tel. 044 725 21 74, 022 831 76 88,
tel. kom. 0502 308 504,

42. P.P.U. „TEMIPOL” Sp. z o.o.

ul. Konduktorska 42, 40-155 Katowice,
tel. (32) 258 90 04-9, fax. (32) 258 77 53,

43. „AUTO-ZŁOM”

Bogusława Paż,
Przewłoka 46, 27-670 Łoniów,
pow. sandomierski,
tel. 509 512 931, e-mail zlom-auto@wp.pl,

44. Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „ZACH-UTYL”

Górki Szczukwskie 1, 26-065 Piekoszów,
tel. 0607043069,

45. Sintac-Polska Sp. z o.o.

ul. Żegańska 1, 04-713 Warszawa-Międzylesie,
tel. 022 812 62 54, 812 76 27, 812 45 93, fax. 022 812 53 92,
www.sintac.com.pl, e-mail: sintac@sintac.com.pl,

46. P.P.H.U. „BOREX”

Przemysława Borówka,
ul. Kazimierza Jeżewskiego 9, 28-300 Jędrzejów,
tel. 041 386 53 72, tel. kom. 603991275,

47. P.P.H.U. „GAJAWI” Gabriel Rogut

ul. Kopernika 56/60, 90-553 Łódź,
tel. 501028153, fax. 042 688 43 70,

48. Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowo-Produkcyjne „EURO-GAZ”

Łój, Wierzbicka, Nawrot, Wierzbicki Sp. Jawna,
Zgórsko 31 A, 26-052 Siwówka-Nowiny,
tel. kom. 605 340 580,

49. „GOBET”

Mariusz Gościński
Dziurów, ul. Słoneczna 6,
27-230 Brody,

50. Zakład Produkcyjno-Usługowo-Handlowy „JU-STa”

Jerzy Pawliński,
Al. Wyzwolenia 70, 27-200 Starachowice,
tel./fax. 041 273 36 56

WYKAZ SKŁADOWISK PRZYJMUJĄCYCH ODPADY ZAWIERAJĄCE AZBEST
(źródło: baza danych Ministerstwa Gospodarki)

Województwo	Gmina	Miejscowość
dolnośląskie	Wałbrzych	Wałbrzych
dolnośląskie	Oława	Godzikowice
świętokrzyskie	Tuczępy	Dobrow
lubelskie	Poniatowa	Poniatowa Wieś
lubuskie	Gorzów Wielkopolski	Chróścik
małopolskie	Bolesław	Ujków Stary
małopolskie	Tarnów	Tarnów
mazowieckie	Sierpc	Rachocin
podkarpackie	Radymno	Młyny
podkarpackie	Pysznica	Pysznica
śląskie	Knurów	Knurów
śląskie	Świętochłowice	Świętochłowice
śląskie	Dąbrowa Górnicza	Dąbrowa Górnicza
zachodniopomorskie	Sianów	Sianów
warmińsko-mazurskie	Zalewo	Półwieś
wielkopolskie	Trzemeszno	Pasieka
wielkopolskie	Konin	Konin
zachodniopomorskie	Myślibórz	Dalsze
zachodniopomorskie	Marianowo	Marianowo
lubelskie	Kraśnik	Kraśnik
kujawsko-pomorskie	Pruszcz	Małociechowo
podlaskie	Miastkowo	Miastkowo
łódzkie	Radomsko	Jadwinówka
kujawsko-pomorskie	Włocławek	Włocławek
dolnośląskie	Żukowice	Głogów
łódzkie	Kleszczów	Bagno-Lubień
śląskie	Dąbrowa Górnicza	Dąbrowa Górnicza
pomorskie	Słupsk	Bierkowo

Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta i Gminy Wąchock

W latach 2010 – 2032 planowana jest budowa 56 składowisk odpadów zawierających azbest lub kwater do składowania odpadów zawierających azbest. Pojemność składowisk, ich lokalizacja i ilość na danym terenie zależą od decyzji jednostek samorządu terytorialnego i powinny być uwzględnione w wojewódzkich planach gospodarki odpadami. W kolejnych latach planowana jest budowa 4 składowisk odpadów (województwa: podkarpackie, podlaskie, pomorskie, śląskie) o łącznej pojemności kwater 89 240 m³.

WYKAZ PRZYGOTOWYWANYCH SKŁADOWISK ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST:

Nazwa składowiska Lokalizacja	Nazwa i adres zarządzającego składowiskiem	Projektowana pojemność składowiska [m³]
Kozodrza gm. Ostrów	Zakład Usług komunalnych w Ostrowie	17 740
Składowisko odpadów budowlanych zawierających azbest na terenie składowiska odpadów komunalnych w m. Korytki gm. Jedwabne	Komunalny Zakład Budżetowy ul. Mickiewicza 4, 18-400 Jedwabne	I etap - 20 000 II etap - 21 500
Kwaterna na odpady zawierające azbest	Zakład Utylizacji Sp. z o. o. w Gdańsku ul. Jabłoniowa 55 80-180 Gdańsk Szadółki	b.d.
Składowisko odpadów komunalnych Świętochłowice – teren po eksploatacji hałdy Huty „Florian”	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. ul. Łagiewnicka 76, 41-608 Świętochłowice	30 000

*źródło: Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032, Warszawa, lipiec 2009

PRZEWODNICZĄCY
Rady Miejskiej w Wąchocku
mgr Sebastian Staniszewski